

המדיר פרק שביעי כתובות

עו.

עין משפט נר מצוה

נה א ב מיי פ"ה מהל'
לשות הל"ד טו"ע
ה"ע ט"ו חק ט"ז
נ ג מיי פ"כ מהל'ט
מכ"ה הל"ד טמג
עש"ן פ"כ טו"ע חו"מ ט"ו
רכ"ד ט"ז א:

תוספות ר"ד

ר"א אמר רישא מנה
לאבא בירך סיפא מנה לי
בירך פי"א נמי אוקמייה
כ"ג ורישא דאמרי' בעל
מדיקן משום דהו"ל מנה
לאבא בירך שהוא טענת
שמה שהאב טען להוציא
הכתובה בשבילו והיא
טענת שמה שאינו ברור
מתי נולדו בה המומין
הללו. והלכך לא מהני
חזקה דגופה כגון טענה
האשה שהיא טענת ברי
ויזכה הכתובה לעצמו
דהיא מהניא ומפקיגי'
בה ממונא ה"מ למאן
דאית ליה חזקה דגופיה
אבל חזקה דגופא דאשה
לא מהני ליה חזקה
לדליל' לאפי' ממונא
מחזקה אבל אילו הוה
[טוענת] כנגדו דכתובתה
לעצמה ה"נ אשה מהימנא
ואע"פ שלא נכנסה
לרשות הבעל ולא אמרינן
כאן נמצא וכאן הו"ל ר"א
האשה נאמנת וק"ל ה"ל
כ"ג אהיה בתרא. אמר
ר"י א"ש המחליף פרה
בחמור ומשך בעל החמור
את הפרה ולא הספיק
בעל הפרה למשוך את
החמור עד שמת. על בעל
החמור להביא ראיה שהי'
חמורו קיים בעת משיכת
הפרה ותנא תנא כלה.
פ"י בעל החמור משך את
הפרה והחמור היה בביתו
ותנן בספ"ק דקידושין
כל העשה דמים באחר
כיון שזכה זה נתחייב
זה בחליפין פ"י כיון
שמשך א' מהן נתחייב
חבירו באונס חליפיו
בכ"מ שהן ועכשיו נמי
משעה שמשך את הפרה
קם החמור ברשות בעל
הפרה ואם מת לאחור
משיכת הפרה לעצמו מת
ואע"פ שהחמור בבית
בעליו עומד וכשנמצא מת
לא ידענו מתי מת זה
אומר עד שלא משכת
פרתו מת וברשותך מת.
וזה אומר לאחור שמשכתי
פרתך מת וברשותך מת
אמר שמואל שעל בעל
החמור להביא ראיה שהי'
חמורו קיים בעת משיכת
הפרה ואם לא ימצא
ראיה יחזור פרה לבעלה.
ומסתיע ממנה' דכלה
ואמרי' ה"י כלה אי לימא
כלה בבית אביה וכו'

וחדא במקום תרתי **א"ו** בלום הוא. וא"ת והא גזי בעל איכא
נמי תרתי חדא דלזין ארס מתפיים צמומין וחדא דאית
לן למימר כאן נמצאו כאן היו והני תרי חזקי דבעל עדיפי טפי מהני
תרי חזקי דאשה דכאן נמצאו כאן היו עדיף מחזקת הגוף דהא עודה
צבית צביה על האז להציא ראייה

ולא מהני ליה חזקת הגוף נמצאו דגולד
ספק צרשותו ואמרינן כאן נמצאו
כאן היו וכשנכנסה לרשות הבעל
והציא הבעל ראייה שעד שלא נתארכה
היו זה מומין אלו פטור מכתובתה
דעדיף טעמא דלזין ארס מתפיים
צמומין מההיא דלזין ארס שותה צכוס
אלא אס כן בודקו א"כ השתא נמי
דמיימי ראייה דמשנתארכה היו זה
המומין אמאי לא מיפטר מהני תרי
טעמי ומאי שנה דכאן נמצאו כאן
היו גרידא עדיפא מחזקת הגוף
וחזקה דלזין ארס מתפיים צמומין
עדיף מחזקה דלזין ארס שותה צכוס
וכי הוה תרווייהו צבדי הדדי עדיפי
טעמי האשה מנייהו ויש לומר דודאי
טעמי האשה עדיפי וכאן נמצאו כאן
היו גרידא דעדיפא מחזקת הגוף
היינו משום דמסייע ליה חזקת ממון
וכן חזקה דלזין ארס מתפיים צמומין
מסייע ליה חזקת ממון ולחד מייניהו
יש כח לחזקת ממון לסייע אבל

לתרווייהו צבדי הדדי לא מסייע ועוד יש לפרש דמשום הכי כי הוה
תרווייהו צבדי הדדי עדיפי טעמי האשה משום דלפילו לא יתיה
אלא אחד מהן אמת או חזקת הגוף או אין ארס שותה צכוס יש
לה כתובה אבל בעל לא מיפטר אלא עד שיהו כל הטעמים שלו
אמת שאם אחד מהם שקר מפסיד הבעל הילכך גריעי טעמי הבעל
מעטמי האשה: **ר"י** מנה **אבא** בירך. ללכורה היה נראה
לרבינו יצחק לפרש דטעמא משום דצבדי שלה לא מהני לאז דהוי
כמנה לאחור צידך דלמרינן ביש נוחלין (ב"ב קל"ג: ושם) דלזינו נאמן
גזי האומר זה אשוי אינו נאמן דבעי ללכוחי מהתם דצבדי ושמה
לאז צבדי עדיף ומאי שנה ה"מ דמכנה לאחור צידך הו"ל ואע"ג'
וצבדי וזכר רבן גמליאל דנאמנת אלא צבדי ושמה כדלמרינן לעיל בריש פ"ב (דף טו.) וצבדי
שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאז טוען שמה דאי טוען צבדי לא הוה צריך להציא ראייה סיפא מנה לי צידך ולגזי דידה
מהני צבדי דידה ואע"ג דק"ל צבדי ושמה לאז צבדי עדיף הכא איכא צבדי וחזקה וחזר צו רבינו יצחק דהא משמע מדקאמר על האז
להציא ראייה שאינו נוטל בלא ראייה אפילו טוען צבדי מלגל קאמר או שיאמר צבדי לי ועוד דמשמע מההיא דשמואל צמומין דנכנסה
לרשות הבעל דעל הבעל להציא ראייה אפי' טוען האז והבת שמה ואינו מטעם צבדי ושמה אלא משום דגולד הספק צרשותו מדמיימי
ופריך עלה מההיא דמחט שנמצאת כו' דההיא שמה ושמה הוא ואי משום צבדי ושמה הוא לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג
דשמואל דקיימא לן כותיה ונראה לו פירוש הקונטרס עיקר דרישא מנה לאצא צידך ולא מהניא חזקת האשה לגזי האז:
ומודה ר"מ דהכמים במומין הבאין בו. להאי גירסא קשה דהשתא דהכמים מייפין כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
לחכמים דהכא יפה כח הבעל מכה האז אע"ג דבעלמא לא מייפיה ר"מ כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
ר"מ מייפיה כח הבעל טפי מחכמים דאפי' מומין הנדקדים יכול לטעון וחכמים פליגי עליה על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דגרים
ומודים חכמים לר"מ ומיהו גם זה אינו מיושב דלג שייך מודה הואיל ולא פליגי צבדי"ג וצקונטרס גרים ומודה ר' מאיר ותו לא וקשה
מודה למאן: **ואמאי** מנה ר' בירך הוא. מימה אמאי אקשי לרב אשי טפי מלכל הני אמרי' דלעיל דלמ"ז תברא הוה מני לאקשוי
מה חילוק יש בין צבדי אצביה ולבין צבית בעלה ולמ"ד נמי כאן נמצאו כאן היו אמאי על האז להציא ראייה הא הוה חדא צמומין תרתי ולא
מני למימר דס"ד דמקשן דראוין לצא עמה משמע שהם ישינים ויכר שמומין אלו צאו מומן ארוך מקודם אירוסין ואימרת חזקת הגוף
לפיקר על האז להציא ראייה דא"כ מאי פריך לרב אשי הא רב אשי לא אמר שיהא נאמן אלא מחזקה חזקה ומיהו יש לומר דלעולם
ק"ל כאן נמצאו כאן היו ומיירי צמותן שאין הבעל יכול לידע אותם אפי' ע"י צדיקה כגון נכפה הקבוע לו זמן וריח הפה שיכולה
לשמור עלמה שלא יכירו זה בני אדם שאע"פ שנכנסה לרשות הבעל על האז להציא ראייה דהשתא לא הוה חדא צמומין תרתי דחזקה
שאינן שותה צכוס א"כ בודקו וראה ונתפיים ליכא למימר כיון דלזין יכול לידע מומין אלו ע"י צדיקה קרובותיו ומיהו לא יתכן לפרש כן
למאי דגרסינן צמומין דהרואין להוולד עמה צבית אצביה: **ע"ל** בע"ה החמור דהביא ראייה. אע"פ שהוא מוחזק וחזקת הגוף
נמי מסייע ליה והוה לן לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחזקת מרה קמא והא דפריך הש"ס
דשמואל (ב"מ ק. ושם) גזי המחליף פרה בחמור וילדה דלחוקו וליחוי צרשותא דמאן קיימא וליחוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה
אלמא לא מוקמינן חזקת מרה קמא היכא דתפיים אידך התם פריך לפי המסקנא דהכא דלא קאי הכי ומיהו תימה למאי דלסקא דעמין
השתא אמאי על בעל החמור להציא ראייה כיון שהוא מוחזק וגם איכא לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים והא שמואל גופיה אית ליה
צבדי המוכר פירות (ב"ב צ"ג: ושם) המוכר שור לחבירו ונמצא נגמון דלזין הנעוה חוזרין ולא מוקמינן להו בחזקת מרה קמא אלא אוליגן צבדי
חזקה דהשתא אע"ג דרובא מצבדי לרידיא מסייע למרה קמא כ"ש הכא דאית לן למיזל צבדי חזקה דהשתא דמסייע ליה חזקת הגוף וליכא
למימר דהתם היינו טעמא דמדלג דק אס הוא נגמון אית לן למימר דלשחיתא וצביה דא"כ מה צריך למימר התם לשמואל כי אוליגן צבדי
רובא דאירוסין צמומין לא אוליגן והא טעמא לא משום רובא הוא אלא משום דלא דק ועוד צב' צבית כור (שם קה. ושם) אמר שמואל
כור בשלשים סאה צמלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה משום דמספקא ליה אי תפיים לשון ראשון או לשון אחרון ולוקמא בחזקת מרה קמא
על כן נראה דטעמא דשמואל לאו משום חזקת מרה קמא אלא אית לן למימר כיון דאשתכח החמור דמת כי היכי דעכשיו הוא מת כן יש לנו
להחזיקו שהיה מת גם קודם דמיהא להא דלמיר צבדי (דף ד.) דכל הטומאות כשעת מליאתן דוקא גזי מיתת חמור וגזי מוס וגזי מחט
שנמצאת צבדי צבית הכוללת אית לן למימר הכי והא דכלה צבית חמיה על הבעל להציא ראייה משום דכי אמרינן נמי כמו שמואל

חדא צמומין תרתי להעמד ממון על חזקתו לא אמרינן דניהו נמי
הכא תרתי צמומין חזקה דגופא חזקה דממונא לאו כלום היא: **עד**
שלא סתאריס. אבל היכא שהציא עדים שראו זה עד שלא תתארכ:
העמד הגוף על חזקתו ליכא למימר.
קדושין דהא קיימי עדים: **העמד**
ממון על חזקתו. כי ליכא חזקה
דגופא: **רב אשי אמר כו'**. מהדר
נמי לאוקמה כולה כרבן גמליאל
דחזקה דגופא עדיפא ורישא להכי לא
מהניא חזקה דגופא לפי שאין העענה
שלה אלא של אצביה שכתובת אירוסין
לאז והוה ליה מנה לאצא צידך וגזי
אז לא אמרינן צמומין עמה דמיהו
חזקתה: **מודה ר"מ גרס'** צמומין.
אע"ג דלמיר נכנסה לרשות הבעל על
הבעל להציא ראייה מודה הוא צמומין
הרואין לצא עמה כו'. וקס"ד בכל
מומין שיש לספק ולומר שמצית אצביה
צאו: **שעל האז להציא ראייה**. ואע"פ
שנכנסה לרשות הבעל: **מנה לי צידך**
הוא. וימא העמד הגוף על חזקתו:
ציטירס. אצבע ימירה דליכא למימר
לאחר אירוסין נולד: **ומשך בעל החמור**
אס הפרה. והחמור היה צבית בעליו
ותנן בקדושין (דף קה.) כל הנעשה
דמים בחזר כיון שזכה זה שמשך אחד
מהם נתחייב חזרו צמומין חליפין

חדא במקום תרתי וחדא במקום תרתי לא
אמרינן עד שלא תתארכ העמד הגוף על
חזקתו לא איכא למימר מאי איכא חזקה
דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו
והאי ראה וניפיים הוא אדרבה חזקה אין אדם
מיפיים במומין והעמד ממון על חזקתו רב
אשי אמר רישא מנה לאבא בירך וסיפא
מנה לי בירך איתביה רב אחא בריה דרב
אויא לרב אשי **א** מודה ר"מ במומין הראויין
לכא עמה מבית אצביה שעל האז להביא
ראיה ואמאי מנה לי בירך הוא הכא במאי
עסקינן ביביתרת יתירת מאי ראייה מייית ראייה
דראה וניפיים הוא: **א"ר** יהודה אמר שמואל
המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור
את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך
את החמור עד שמת החמור על בעל החמור
להביא ראיה שהיה חמורו קיים בשעת
משיכת פרה ותנא תנא כלה הי כלה אילימא
כלה

צכל מקום שהן: **עד שמה החמור**. זה אומר עד שלא משכת את פרתה
מת חמורך ולך מת זה אומר שמשכתי מת וכבר קניו הוא לך: **ופגא**
הוגא בלג. תנא דמתני' דאירי צמומין כלה מסייע לי: **הי בלג**. הי
מילתא דמתני' מסייעתא: **אילימא כלה צבית אצביה**. רישא דמתני' י'
שבאו לזין צעודה ארוסה דקתני האז צריך להציא ראייה וצבירא
ליה לשמואל כר"א דמוקי לה' צבתי מנאי ואפי' נכנסה לחופה אית ליה
למנא דרישא שהאז צריך להציא ראייה ואע"פ שלא נולד ספק צרשותו
אלמא אינו גובה ממון מספק. והאי נמי לא יחזיק צבית חבירו מספק
ואף על גב דהספק צרשות חבירו נולד שהרי כבר נעשת מסיכה:
מי

דהכא איכא נמי חזקת הגוף מ"מ לא מהני ליה דלא אמר רבן גמליאל דנאמנת אלא צבדי ושמה כדלמרינן לעיל בריש פ"ב (דף טו.) וצבדי
שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאז טוען שמה דאי טוען צבדי לא הוה צריך להציא ראייה סיפא מנה לי צידך ולגזי דידה
מהני צבדי דידה ואע"ג דק"ל צבדי ושמה לאז צבדי עדיף הכא איכא צבדי וחזקה וחזר צו רבינו יצחק דהא משמע מדקאמר על האז
להציא ראייה שאינו נוטל בלא ראייה אפילו טוען צבדי מלגל קאמר או שיאמר צבדי לי ועוד דמשמע מההיא דשמואל צמומין דנכנסה
לרשות הבעל דעל הבעל להציא ראייה אפי' טוען האז והבת שמה ואינו מטעם צבדי ושמה אלא משום דגולד הספק צרשותו מדמיימי
ופריך עלה מההיא דמחט שנמצאת כו' דההיא שמה ושמה הוא ואי משום צבדי ושמה הוא לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג
דשמואל דקיימא לן כותיה ונראה לו פירוש הקונטרס עיקר דרישא מנה לאצא צידך ולא מהניא חזקת האשה לגזי האז:
ומודה ר"מ דהכמים במומין הבאין בו. להאי גירסא קשה דהשתא דהכמים מייפין כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
לחכמים דהכא יפה כח הבעל מכה האז אע"ג דבעלמא לא מייפיה ר"מ כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
ר"מ מייפיה כח הבעל טפי מחכמים דאפי' מומין הנדקדים יכול לטעון וחכמים פליגי עליה על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דגרים
ומודים חכמים לר"מ ומיהו גם זה אינו מיושב דלג שייך מודה הואיל ולא פליגי צבדי"ג וצקונטרס גרים ומודה ר' מאיר ותו לא וקשה
מודה למאן: **ואמאי** מנה ר' בירך הוא. מימה אמאי אקשי לרב אשי טפי מלכל הני אמרי' דלעיל דלמ"ז תברא הוה מני לאקשוי
מה חילוק יש בין צבדי אצביה ולבין צבית בעלה ולמ"ד נמי כאן נמצאו כאן היו אמאי על האז להציא ראייה הא הוה חדא צמומין תרתי ולא
מני למימר דס"ד דמקשן דראוין לצא עמה משמע שהם ישינים ויכר שמומין אלו צאו מומן ארוך מקודם אירוסין ואימרת חזקת הגוף
לפיקר על האז להציא ראייה דא"כ מאי פריך לרב אשי הא רב אשי לא אמר שיהא נאמן אלא מחזקה חזקה ומיהו יש לומר דלעולם
ק"ל כאן נמצאו כאן היו ומיירי צמותן שאין הבעל יכול לידע אותם אפי' ע"י צדיקה כגון נכפה הקבוע לו זמן וריח הפה שיכולה
לשמור עלמה שלא יכירו זה בני אדם שאע"פ שנכנסה לרשות הבעל על האז להציא ראייה דהשתא לא הוה חדא צמומין תרתי דחזקה
שאינן שותה צכוס א"כ בודקו וראה ונתפיים ליכא למימר כיון דלזין יכול לידע מומין אלו ע"י צדיקה קרובותיו ומיהו לא יתכן לפרש כן
למאי דגרסינן צמומין דהרואין להוולד עמה צבית אצביה: **ע"ל** בע"ה החמור דהביא ראייה. אע"פ שהוא מוחזק וחזקת הגוף
נמי מסייע ליה והוה לן לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחזקת מרה קמא והא דפריך הש"ס
דשמואל (ב"מ ק. ושם) גזי המחליף פרה בחמור וילדה דלחוקו וליחוי צרשותא דמאן קיימא וליחוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה
אלמא לא מוקמינן חזקת מרה קמא היכא דתפיים אידך התם פריך לפי המסקנא דהכא דלא קאי הכי ומיהו תימה למאי דלסקא דעמין
השתא אמאי על בעל החמור להציא ראייה כיון שהוא מוחזק וגם איכא לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים והא שמואל גופיה אית ליה
צבדי המוכר פירות (ב"ב צ"ג: ושם) המוכר שור לחבירו ונמצא נגמון דלזין הנעוה חוזרין ולא מוקמינן להו בחזקת מרה קמא אלא אוליגן צבדי
חזקה דהשתא אע"ג דרובא מצבדי לרידיא מסייע למרה קמא כ"ש הכא דאית לן למיזל צבדי חזקה דהשתא דמסייע ליה חזקת הגוף וליכא
למימר דהתם היינו טעמא דמדלג דק אס הוא נגמון אית לן למימר דלשחיתא וצביה דא"כ מה צריך למימר התם לשמואל כי אוליגן צבדי
רובא דאירוסין צמומין לא אוליגן והא טעמא לא משום רובא הוא אלא משום דלא דק ועוד צב' צבית כור (שם קה. ושם) אמר שמואל
כור בשלשים סאה צמלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה משום דמספקא ליה אי תפיים לשון ראשון או לשון אחרון ולוקמא בחזקת מרה קמא
על כן נראה דטעמא דשמואל לאו משום חזקת מרה קמא אלא אית לן למימר כיון דאשתכח החמור דמת כי היכי דעכשיו הוא מת כן יש לנו
להחזיקו שהיה מת גם קודם דמיהא להא דלמיר צבדי (דף ד.) דכל הטומאות כשעת מליאתן דוקא גזי מיתת חמור וגזי מוס וגזי מחט
שנמצאת צבדי צבית הכוללת אית לן למימר הכי והא דכלה צבית חמיה על הבעל להציא ראייה משום דכי אמרינן נמי כמו שמואל